

Υπόθεση C-507/19

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

3 Ιουλίου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, Γερμανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

14 Μαΐου 2019

Καθής, εκκαλούσα και αναιρεσείουσα:

Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας

Προσφεύγων, εφεσίβλητος και αναιρεσίβλητος:

ΧΤ

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Χορήγηση του καθεστώτος του αυτοδικαίως θεωρούμενου ως πρόσφυγα σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του Asylgesetz (νόμου περί ασύλου).

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Ερμηνεία του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2011/95· άρθρο 267 ΣΛΕΕ

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Για την εκτίμηση του ζητήματος αν έχει παύσει κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/95/ΕΕ η προστασία ή συνδρομή της UNRWA σε ανιθαγενή Παλαιστίνιο, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη από γεωγραφικής απόψεως μόνον η συγκεκριμένη περιοχή

δράσης (Λωρίδα της Γάζας, Ιορδανία, Λίβανος, Συρία και Δυτική Όχθη του Ιορδάνη) στην οποία διέμενε πραγματικά ο ανιθαγενής όταν εγκατέλειψε τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA (εν προκειμένω στη Συρία) ή πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και άλλες περιοχές δράσης που ανήκουν στη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA;

2. Εφόσον δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μόνον η περιοχή δράσης κατά τη στιγμή της αναχωρήσεως του ενδιαφερομένου: Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη πάντα και ανεξάρτητα από άλλες προϋποθέσεις όλες οι περιοχές δράσης της ζώνης επιχειρήσεων; Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως: Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη άλλες περιοχές δράσης μόνον εφόσον ο ανιθαγενής είχε ουσιαστική (εδαφική) σχέση με τη συγκεκριμένη περιοχή δράσης; Για μια τέτοια σχέση είναι απαραίτητη η –υφιστάμενη κατά τη στιγμή της αναχωρήσεως του ενδιαφερομένου ή προγενέστερη– συνήθης διαμονή; Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη άλλες περιστάσεις κατά την εξέταση μιας ουσιαστικής (εδαφικής) σχέσης; Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως: Ποιες είναι αυτές; Έχει σημασία αν είναι εφικτό και εύλογο για τον ανιθαγενή κατά τον χρόνο που εγκαταλείπει τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA να εισέλθει στην οικεία περιοχή δράσης;

3. Δικαιούται αυτοδικαίως την προβλεπόμενη από την οδηγία 2011/95/ΕΕ προστασία, κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας αυτής, ο ανιθαγενής που εγκαταλείπει τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA επειδή βρίσκεται σε προσωπική κατάσταση σοβαρής ανασφάλειας στην περιοχή δράσης της πραγματικής διαμονής του και η UNRWA αδυνατεί να του παράσχει εντός αυτής προστασία ή συνδρομή, ακόμη και αν έχει προηγουμένως μεταβεί στην εν λόγω περιοχή δράσης χωρίς να έχει βρεθεί σε προσωπική κατάσταση σοβαρής ανασφάλειας στην περιοχή δράσης της προηγούμενης διαμονής του και χωρίς να μπορεί να αναμένει, βάσει των συνθηκών που επικρατούν κατά τον χρόνο της μετακίνησης, ότι θα τύχει προστασίας ή συνδρομής από την UNRWA στην περιοχή δράσης στην οποία μεταβαίνει και ότι θα μπορεί να επιστρέψει στην περιοχή δράσης της προηγούμενης διαμονής του στο άμεσο μέλλον;

4. Για την εκτίμηση του ζητήματος αν δεν πρέπει να χορηγηθεί σε ανιθαγενή το καθεστώς του αυτοδικαίως θεωρούμενου ως πρόσφυγα («*ipso facto* πρόσφυγα») επειδή οι προϋποθέσεις του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/95/ΕΕ εξέλειψαν αφού αυτός εγκατέλειψε τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μόνον η περιοχή δράσης της τελευταίας συνήθους διαμονής; Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως: Πρέπει αντίστοιχα να συνεκτιμώνται οι περιοχές που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, στο πλαίσιο του δευτέρου ερωτήματος, κατά τον χρόνο της αναχωρήσεως; Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως: Ποια είναι τα κριτήρια για τον προσδιορισμό των περιοχών που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον χρόνο λήψεως αποφάσεως επί της αιτήσεως; Προϋποθέτει η έκλειψη των προϋποθέσεων του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/95/ΕΕ τη βούληση των (κρατικών ή οιονεί κρατικών) αρχών στην οικεία περιοχή δράσης να δεχθούν (εκ νέου) τον ανιθαγενή;

5. Σε περίπτωση που, σε σχέση με τη συνδρομή ή την έκλειψη των προϋποθέσεων του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/95/ΕΕ, έχει σημασία η περιοχή δράσης της (τελευταίας) συνήθους διαμονής: Ποια κριτήρια είναι κρίσιμα για τον καθορισμό της συνήθους διαμονής; Είναι απαραίτητη η νόμιμη διαμονή που έχει τύχει εγκρίσεως από το κράτος διαμονής; Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως: Απαιτείται, τουλάχιστον, οι αρμόδιες αρχές της περιοχής δράσης να δέχονται συνειδητά τη διαμονή του εν λόγω ανιθαγενούς; Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως: Πρέπει οι αρμόδιες αρχές να έχουν συγκεκριμένα γνώση της παρουσίας του συγκεκριμένου ανιθαγενούς ή αρκεί η συνειδητή αποδοχή της διαμονής του ως μέλους μιας ευρύτερης ομάδας προσώπων; Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως: Αρκεί από μόνη της μια παρατεταμένη πραγματική διαμονή;

Παρατιθέμενες διατάξεις του διεθνούς δικαίου

Σύμβαση της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951, σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων (στο εξής: Σύμβαση της Γενεύης), άρθρο 1, σημείο Α, καθώς και σημεία Δ, Ε και ΣΤ.

Παρατιθέμενες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας, άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', πρώτη περίοδος (στο εξής, επίσης: ρήτρα αποκλεισμού) και 2η περίοδος (στο εξής, επίσης: ρήτρα υπαγωγής)· άρθρο 2, στοιχεία δ' και ιδ'.

Παρατιθέμενες διατάξεις του εθνικού δικαίου

Asylgesetz (νόμος περί ασύλου, στο εξής: AsylG), άρθρο 3 («Χορήγηση του καθεστώτος του πρόσφυγα»), άρθρο 27 («Ασφάλεια έναντι των διώξεων σε άλλη χώρα»), άρθρο 29 («Απαράδεκτες αιτήσεις»), άρθρο 77 («Απόφαση του δικαστηρίου»).

Παρατιθέμενη νομολογία του Δικαστηρίου

Απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, Alheto (C-585/16, ECLI:EU:C:2018:584, σκέψεις 7, 86, 92, 110 επ., 127, 131 επ., 140)·

Απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2012, El Kott κ.λπ. (C-364/11, ECLI:EU:C:2012:826, σκέψεις 49 έως 51, 52, 54, 58 έως 65, 75 έως 77 και 81)·

Απόφαση της 17ης Ιουνίου 2010, Bolbol (C-31/09, ECLI:EU:C:2010:351, σκέψεις 44, 51).

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Ο προσφεύγων, ο οποίος γεννήθηκε στη Δαμασκό, είναι ανιθαγενής Παλαιστίνιος. Ζητεί να του χορηγηθεί το καθεστώς του αυτοδικαίως θεωρούμενου ως πρόσφυγα σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του AsylG. Κατά τα λεγόμενά του, εισήλθε στο έδαφος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας τον Δεκέμβριο του 2015. Στις αρχές Φεβρουαρίου του 2016 υπέβαλε αίτηση ασύλου. Κατά την ακρόασή του, ισχυρίστηκε ότι εργάστηκε περιστασιακά στον Λίβανο από τον Οκτώβριο του 2013 έως τις 20 Νοεμβρίου 2015. Δεδομένου ότι στη χώρα αυτή δεν έλαβε άδεια διαμονής και οι λιβανικές δυνάμεις ασφαλείας είχαν αρχίσει να «τους» επαναπροωθούν στη Συρία, επέστρεψε εκεί. Μέχρι την αναχώρησή του στα τέλη Νοεμβρίου του 2015, διέμενε στην Qudaya (Συρία). Η οικογένειά του ζει ακόμα εκεί. Ο προσφεύγων εγκατέλειψε τη Συρία λόγω του πολέμου. Σε περίπτωση που επέστρεφε στη Συρία, διέτρεχε τον κίνδυνο να συλληφθεί.
- 2 Με απόφαση της 29ης Αυγούστου 2016, η Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Μετανάστευσης και Προσφύγων) χορήγησε στον προσφεύγοντα το καθεστώς επικουρικής προστασίας. Κατά τα λοιπά, απέρριψε την αίτησή του για χορήγηση ασύλου.
- 3 Με απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2016, το Verwaltungsgericht (διοικητικό δικαστήριο) υποχρέωσε την καθής να χορηγήσει στον προσφεύγοντα το καθεστώς του πρόσφυγα. Αιτιολόγησε την απόφασή του με το σκεπτικό ότι ο προσφεύγων απειλείται με δίωξη κατά την έννοια του άρθρου 3 του AsylG.
- 4 Στην κατ' έφεση δίκη, ο προσφεύγων προσκόμισε αντίγραφο του πιστοποιητικού καταχώρισης της Υπηρεσίας Αρωγής και Έργων των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες της Παλαιστίνης στη Μέση Ανατολή (United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East, στο εξής: UNRWA), το οποίο είχε ήδη προσκομισθεί στην Bundesamt κατά την ακρόασή του. Σύμφωνα με το «Family Registration Card» (δελτίο οικογενειακής καταχώρισης) είχε καταχωριστεί ως «μέλος της οικογένειας» στο Yarmouk (καταυλισμό που βρίσκεται στο νότιο τμήμα της Δαμασκού).
- 5 Με απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2017, το Oberverwaltungsgericht (διοικητικό εφετείο) απέρριψε την έφεση που άσκησε η καθής κατά της αποφάσεως του Verwaltungsgericht (διοικητικού δικαστηρίου). Αιτιολόγησε την απόφασή του με το σκεπτικό ότι ο προσφεύγων, ως ανιθαγενής παλαιστινιακής καταγωγής, ήταν πρόσφυγας κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του AsylG. Η προστασία της UNRWA κάλυπτε τον προσφεύγοντα. Επιπλέον, δεν ενέπιπτε στον λόγο αποκλεισμού της ελλείψεως ανάγκης προστασίας, διότι η παρεχόμενη σε αυτόν προστασία από την UNRWA είχε παύσει για λόγους

ανεξάρτητους από τη βούλησή του. Κατά την αναχώρησή του από τη Συρία βρέθηκε σε προσωπική κατάσταση σοβαρής ανασφάλειας. Η αναχώρησή του δεν μπορεί να θεωρηθεί οικειοθελής, δεδομένου ότι οφειλόταν σε λόγους ανεξάρτητους από τη βούλησή του. Υπέρ της ως άνω άποψης συνηγορεί η χορήγηση σε αυτόν του καθεστώτος επικουρικής προστασίας. Τη στιγμή της αναχώρησής του δεν είχε επίσης τη δυνατότητα να θέσει εαυτόν υπό την προστασία της UNRWA σε άλλα μέρη της ζώνης επιχειρήσεων. Η Ιορδανία και ο Λίβανος είχαν ήδη κλείσει τα σύνορά τους για τους διαμένοντες στη Συρία Παλαιστίνιους πρόσφυγες πριν από την αναχώρηση του προσφεύγοντος από την εν λόγω χώρα.

- 6 Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως η καθής υποστηρίζει ότι είναι αναγκαίο να διευκρινισθεί αν η εφαρμογή του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/95 αποκλείεται στην περίπτωση που ένας ανιθαγενής Παλαιστίνιος που τελεί υπό την προστασία ή τη συνδρομή της UNRWA διαμένει επί μακρό χρόνο σε περιοχή δράσης της UNRWA διαφορετική από αυτή στην οποία του παρεχόταν προηγουμένως υπηρεσίες της Υπηρεσίας Αρωγής και Έργων, στη δε περιοχή δράσης της τρέχουσας διαμονής του δεν επιδιώκει την παροχή προστασίας ή συνδρομής της UNRWA.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

Έλλειψη απαραδέκτου της αιτήσεως ασύλου του προσφεύγοντος, λόγω αρμοδιότητας της «πρώτης χώρας ασύλου»

- 7 Η αίτηση ασύλου του προσφεύγοντος δεν είναι απαράδεκτη σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 1, σημείο 4, του AsylG. Απαράδεκτη θα ήταν μόνο στην περίπτωση που μια χώρα, που δεν είναι κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η οποία είναι πρόθυμη να δεχθεί εκ νέου τον αλλοδαπό, θεωρούνταν ως άλλη τρίτη χώρα σύμφωνα με το άρθρο 27 του AsylG. Με τις εν λόγω διατάξεις του AsylG, ο Γερμανός νομοθέτης μετέφερε στο εσωτερικό δίκαιο την έννοια της πρώτης χώρας ασύλου, σύμφωνα με το άρθρο 35 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας. «Άλλη τρίτη χώρα» κατά την έννοια του άρθρου 29, παράγραφος 1, σημείο 4, σε συνδυασμό με το άρθρο 27 του AsylG ή «πρώτη χώρα ασύλου» κατά την έννοια του άρθρου 35 της οδηγίας 2013/32 μπορεί να είναι μόνο μια χώρα της οποίας η επικράτεια είναι διακριτή από τη χώρα της συνήθους διαμονής.
- 8 Δεν συντρέχει ο λόγος απαραδέκτου του άρθρου 29, παράγραφος 1, σημείο 4, του AsylG: Αν ο προσφεύγων, πριν εγκαταλείψει τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA, είχε την τελευταία συνήθη διαμονή του στον Λίβανο, η εν λόγω χώρα, ως χώρα συνήθους διαμονής, δεν θα αποτελεί τρίτη χώρα. Ως τρίτη χώρα δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ούτε η Συρία, δεδομένου ότι, ακόμη και αν ο προσφεύγων δεν κινδύνευε να αντιμετωπίσει διώξεις στη Συρία, στα τέλη Νοεμβρίου του 2015 δεν διασφαλιζόνταν εκεί κατάλληλες συνθήκες διαβίωσης λόγω της σχεδόν

εμπόλεμης κατάστασης. Από την άλλη πλευρά, αν ο προσφεύγων είχε την τελευταία συνήθη διαμονή του στη Συρία, ο Λίβανος θα αποκλείονταν ως άλλη τρίτη χώρα ή πρώτη χώρα ασύλου, διότι ο προσφεύγων δεν διέμεινε ξανά στον Λίβανο μετά την αναχώρησή του από τη Συρία στα τέλη Νοεμβρίου του 2015.

Βασιμότητα της αιτήσεως ασύλου σε περίπτωση που πρέπει να χορηγηθεί στον προσφεύγοντα το καθεστώς του αυτοδικαίως θεωρούμενου ως πρόσφυγα

- 9 Η αίτηση ασύλου θα μπορούσε να ευδοκιμήσει εν προκειμένω εάν α) συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 1, σημείο Δ, πρώτη και δεύτερη περίοδος, της Σύμβασης της Γενεύης, του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', πρώτη και δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/95 ή του άρθρου 3, παράγραφος 3, πρώτη και δεύτερη περίοδος, του AsylG που μεταφέρει στο εσωτερικό δίκαιο την εν λόγω διάταξη της οδηγίας και β) δεν συντρέχουν οι λόγοι αποκλεισμού κατά την έννοια του άρθρου 1, σημεία Ε και ΣΤ, της Σύμβασης της Γενεύης, του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο β', και παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας 2011/95 καθώς και του άρθρου 3, παράγραφος 2, του AsylG που μεταφέρει στο εσωτερικό δίκαιο την εν λόγω διάταξη της οδηγίας.
- 10 Σύμφωνα με το άρθρο 1, σημείο Δ, πρώτη περίοδος, της Σύμβασης της Γενεύης, η σύμβαση αυτή δεν εφαρμόζεται στα άτομα που απολαύουν επί του παρόντος της προστασίας ή συνδρομής από οργανισμούς ή όργανα των Ηνωμένων Εθνών εκτός της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες. Σε περίπτωση που αυτή η προστασία ή συνδρομή έχει παύσει για οποιοδήποτε λόγο, χωρίς να έχει διευθετηθεί οριστικά η κατάσταση των ατόμων αυτών, σύμφωνα με τα οικεία ψηφίσματα της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, τα άτομα αυτά θα δικαιούνται αυτοδικαίως, δυνάμει του άρθρου 1, σημείο Δ, δεύτερη περίοδος, της Σύμβασης της Γενεύης, τα πλεονεκτήματα αυτής της Σύμβασης. Η ρήτρα αποκλεισμού του άρθρου 1, σημείο Δ, πρώτη περίοδος, της Σύμβασης της Γενεύης και η ρήτρα υπαγωγής του άρθρου 1, σημείο Δ, δεύτερη περίοδος, της Σύμβασης της Γενεύης συνιστούν ένα ενιαίο σύνολο, υπό την έννοια ότι η Σύμβαση της Γενεύης μπορεί να εφαρμοστεί μόνον αν πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής αμφοτέρων των παραγράφων της διάταξης αυτής.
- 11 Σύμφωνα με το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2011/95, υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής αποκλείεται από το καθεστώς πρόσφυγα εφόσον εμπίπτει στο πεδίο του άρθρου 1, σημείο Δ, της Σύμβασης της Γενεύης, το οποίο αφορά την παροχή προστασίας ή συνδρομής από όργανα ή οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών, εκτός της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες. Σε περίπτωση που η εν λόγω προστασία ή συνδρομή έχει παύσει για οποιοδήποτε λόγο, χωρίς να έχει διευθετηθεί οριστικά η κατάσταση των ατόμων αυτών σύμφωνα με τα οικεία ψηφίσματα της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, τα εν λόγω άτομα θα δικαιούνται αυτοδικαίως τα ευεργετήματα της παρούσας οδηγίας δυνάμει του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/95.

- 12 Όσον αφορά τον προσφεύγοντα, δεν υφίστανται λόγοι αποκλεισμού κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο β', και παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας 2011/95. Ο προσφεύγων πληροί επίσης τις προϋποθέσεις της ρήτρας αποκλεισμού του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', πρώτη περίοδος, της εν λόγω οδηγίας.
- 13 Η UNRWA είναι ένα από τα όργανα των Ηνωμένων Εθνών που αναφέρονται στις εν λόγω διατάξεις. Το συγκεκριμένο νόημα των εναλλακτικών μορφών μέριμνας, ήτοι «προστασία» και «συνδρομή», καθορίζεται από τη δραστηριότητα που ασκεί η UNRWA στο πλαίσιο της αποστολής της. Κρίσιμο είναι το αν ο ενδιαφερόμενος ανήκει στην κατηγορία ατόμων των οποίων τη μέριμνα έχει αναλάβει η UNRWA στο πλαίσιο της εντολής της. Αυτό ισχύει ασφαλώς για τα άτομα που, όπως στην προκειμένη περίπτωση ο προσφεύγων, είναι (ακόμη) καταχωρισμένα ως παλαιστίνιοι πρόσφυγες στην UNRWA. Η ερμηνεία αυτή ανταποκρίνεται στο πνεύμα και τον σκοπό της ρήτρας αποκλεισμού, η οποία αποσκοπεί να διασφαλίσει ότι οι παλαιστίνιοι πρόσφυγες θα γίνονται δεκτοί κατά κύριο λόγο από την UNRWA και όχι από τα συμβαλλόμενα κράτη, ιδίως δε όχι από τα αραβικά κράτη.
- 14 Στη ρήτρα αποκλεισμού εμπίπτουν μόνο τα άτομα που λαμβάνουν όντως συνδρομή από την UNRWA. Οι σχετικές διατάξεις πρέπει να ερμηνεύονται στενά. Στον λόγο αποκλεισμού από το καθεστώς του πρόσφυγα εμπίπτουν όχι μόνο τα άτομα τα οποία απολαύουν σήμερα της συνδρομής της UNRWA, αλλά επίσης και εκείνα τα οποία έχουν όντως κάνει χρήση της συνδρομής αυτής λίγο χρόνο πριν από την υποβολή αιτήσεως παροχής ασύλου σε ένα κράτος μέλος.
- 15 Ο προσφεύγων απήλαυσε της προστασίας ή συνδρομής της UNRWA λίγο πριν από την υποβολή της αιτήσεώς του για χορήγηση ασύλου, δεδομένου ότι, σύμφωνα με το «Family Registration Card», είχε καταχωριστεί ως «μέλος της οικογένειας» στο Yarmouk (καταυλισμό που βρίσκεται στο νότιο τμήμα της Δαμασκού).
- 16 Χωρίς τη διασαφήνιση των αναφερόμενων στα προδικαστικά ερωτήματα ζητημάτων το αιτούν δικαστήριο δεν μπορεί να εκτιμήσει αν ο προσφεύγων πληροί τις προϋποθέσεις της ρήτρας υπαγωγής του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/95.
- 17 Η ρήτρα υπαγωγής αποσκοπεί στο να αποφεύγονται ενδεχόμενα κενά στην παρεχόμενη προστασία. Ως εκ τούτου, δεν υπάρχει περιθώριο για τον κατ' αρχήν αποκλεισμό από το καθεστώς του πρόσφυγα στην Ευρωπαϊκή Ένωση σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης όταν η UNRWA δεν παρέχει πλέον προστασία ή συνδρομή στο άτομο που ζητεί διεθνή προστασία στην Ένωση. Αυτό πρέπει να εκλαμβάνεται ως δεδομένο όταν αποδεικνύεται, βάσει εξατομικευμένης εκτίμησης όλων των κρίσιμων στοιχείων, ότι πρόκειται για Παλαιστίνιο ο οποίος βρίσκεται σε προσωπική κατάσταση σοβαρής ανασφάλειας και ότι η UNRWA, της οποίας τη συνδρομή έχει ζητήσει το εν λόγω άτομο, αδυνατεί να του διασφαλίσει, εντός της ζώνης επιχειρήσεών της, συνθήκες διαβίωσης οι οποίες

συνάδουν προς την αποστολή της, πράγμα που αναγκάζει τον εν λόγω Παλαιστίνιο, για λόγους ανεξάρτητους από τη θέλησή του, να εγκαταλείψει τη ζώνη επιχειρήσεων της.

- 18 Στο πλαίσιο της εξέτασης του κατά πόσον η εν λόγω προστασία ή συνδρομή κατά την έννοια της ρήτρας υπαγωγής έχει παύσει για οποιονδήποτε λόγο, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ του χρόνου αναχωρήσεως από τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA και του κρίσιμου χρόνου που προβλέπει το άρθρο 77, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του AsylG. Προβαίνει επίσης σε εννοιολογική διάκριση μεταξύ, αφενός, της ζώνης επιχειρήσεων της UNRWA (Area of Operations, πρβλ. UNRWA, CERI VII.C.), νοούμενης ως το σύνολο των περιοχών δράσης, και, αφετέρου, των κατ' ιδίαν περιοχών δράσης (Fields of Operation, πρβλ. UNRWA, CERI VII.E.).
- 19 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν για την εκτίμηση της συνδρομής των προϋποθέσεων της ρήτρας υπαγωγής κατά τον χρόνο αναχωρήσεως από τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA είναι κρίσιμη από γεωγραφικής απόψεως μόνον η περιοχή δράσης της τελευταίας πραγματικής διαμονής του ενδιαφερόμενου ανιθαγενούς ή αν πρέπει να λαμβάνονται συναφώς υπόψη και οι άλλες περιοχές δράσης.
- 20 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον η εκάστοτε περιοχή δράσης στην οποία διέμενε πράγματι ο ανιθαγενής όταν εγκατέλειψε τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA, αλλά, επίσης, ανάλογα με τις περιστάσεις κάθε συγκεκριμένης περιπτώσεως, να λαμβάνονται υπόψη και οι άλλες περιοχές δράσης που ανήκουν στη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA.
- 21 Το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα έχει ως στόχο την αποσαφήνιση των προϋποθέσεων υπό τις οποίες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη άλλες περιοχές δράσης κατά την εξέταση της συνδρομής των προϋποθέσεων της ρήτρας υπαγωγής, εφόσον δεν πρέπει, εν πάση περιπτώσει, να λαμβάνεται γενικώς υπόψη ολόκληρη η ζώνη επιχειρήσεων.
- 22 Σύμφωνα με το αιτούν δικαστήριο, εκτός από την περιοχή δράσης της τελευταίας πραγματικής διαμονής, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και εκείνες οι περιοχές δράσης με τις οποίες ο ανιθαγενής είχε ουσιαστική σχέση πριν εγκαταλείψει τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA.
- 23 Ένας ανιθαγενής Παλαιστίνιος μπορεί να ζητήσει να του παρασχεθεί προστασία ή συνδρομή σε άλλη περιοχή δράσης από εκείνη της τελευταίας πραγματικής διαμονής μόνον εφόσον έχει τέτοια ουσιαστική σχέση με την εν λόγω περιοχή. Η εν λόγω σχέση μπορεί να βασίζεται σε προηγούμενη διαμονή του ίδιου στην περιοχή αυτή, αλλά μπορεί επίσης να συνδέεται με άλλες περιστάσεις, όπως η διαμονή στενών συγγενών στη συγκεκριμένη περιοχή. Επιπλέον, πρέπει να είναι εφικτό και εύλογο για τον ανιθαγενή Παλαιστίνιο να εισέλθει στην εν λόγω περιοχή δράσης και να διαμείνει σε αυτή. Η άδεια εισόδου διέπεται συναφώς από το δίκαιο της αντίστοιχης ζώνης επιχειρήσεων.

- 24 Ωστόσο, η νομολογία του Δικαστηρίου θα μπορούσε να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ολόκληρη η ζώνη επιχειρήσεων είναι πάντα καθοριστικής σημασίας, ανεξάρτητα από την πραγματική δυνατότητα ασφαλούς εισόδου, ώστε να είναι επαρκής η παροχή πραγματικής προστασίας ή συνδρομής στη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA και δεδομένου ότι η έννοια «ζώνη επιχειρήσεων» –τουλάχιστον στην απόφαση Alheto (σκέψεις 7, 131 επ.)– χρησιμοποιείται με την έννοια ολόκληρης της διασυνοριακής ζώνης επιχειρήσεων. Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται κατά πόσον είναι ορθή η εκ μέρους του ερμηνεία της οδηγίας. Στο πλαίσιο αυτό, είναι επίσης αναγκαίο να διευκρινισθεί εάν η τελευταία συνήθης διαμονή, παρούσα ή προγενέστερη, στην ευρύτερη περιοχή δράσης αποτελεί προϋπόθεση προκειμένου ένας ανιθαγενής Παλαιστίνιος να ζητήσει να του παρασχεθεί εκεί προστασία ή συνδρομή της UNRWA.
- 25 Το τρίτο προδικαστικό ερώτημα αποσκοπεί στην αποσαφήνιση του κατά πόσον υπόκειται σε περιορισμούς η παραδοχή ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις της ρήτρας υπαγωγής σε περίπτωση μετακινήσεων μεταξύ των διαφόρων περιοχών δράσης.
- 26 Η νομολογία του Δικαστηρίου διευκρίνισε ότι η απλή απουσία από τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA ή η εκούσια απόφαση εγκαταλείψεως της δεν συνιστούν παύση της προστασίας ή συνδρομής (απόφαση El Kott κ.λπ., σκέψεις 49 επ., 59). Κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου, στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο αποκλεισμός από το καθεστώς του πρόσφυγα που προβλέπεται στο άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2011/95 καλύπτει και τον ανιθαγενή που εγκαταλείπει τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA επειδή βρίσκεται σε προσωπική κατάσταση σοβαρής ανασφάλειας στην περιοχή δράσης της πραγματικής διαμονής του και η UNRWA αδυνατεί να του παράσχει εντός αυτής προστασία ή συνδρομή, εφόσον μετέβη στην εν λόγω περιοχή δράσης χωρίς να συντρέχει επιτακτικός λόγος, παρότι δεν βρισκόταν σε προσωπική κατάσταση σοβαρής ανασφάλειας στην περιοχή δράσης της προηγούμενης διαμονής του και δεν μπορούσε να αναμένει, βάσει των συνθηκών που επικρατούσαν κατά τον χρόνο της μετακίνησης, ότι θα τύχει προστασίας ή συνδρομής από την UNRWA στην περιοχή δράσης που τον υποδέχτηκε και ότι θα μπορεί να επιστρέψει στην περιοχή δράσης της προηγούμενης διαμονής του στο άμεσο μέλλον.
- 27 Ο σκοπός του τέταρτου προδικαστικού ερωτήματος είναι να διευκρινισθεί αν για την εκτίμηση της συνδρομής των προϋποθέσεων της ρήτρας υπαγωγής κατά τον κρίσιμο χρόνο λήψεως της αποφάσεως (άρθρο 77 του AsylG) πρέπει να λαμβάνεται υπόψη από γεωγραφικής απόψεως μόνον η περιοχή δράσης της τελευταίας συνήθους διαμονής του ενδιαφερόμενου ανιθαγενούς ή αν πρέπει να λαμβάνονται συναφώς υπόψη και άλλες περιοχές δράσης.
- 28 Για τη χορήγηση του καθεστώτος του αυτοδικαίως θεωρούμενου ως πρόσφυγα σύμφωνα με το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/95 δεν αρκεί το γεγονός ότι κατά τον χρόνο αναχωρήσεως από τη ζώνη επιχειρήσεων είχε παύσει η προστασία ή συνδρομή της UNRWA προς τον

ενδιαφερόμενο. Επιπλέον, στον κρίσιμο κατά το άρθρο 77 του AsylG χρόνο της τελευταίας ακρόασης ή απόφασης δικαστηρίου της ουσίας πρέπει να είναι αδύνατον για αυτόν να επιστρέψει στη ζώνη επιχειρήσεων και να του χορηγηθεί εκ νέου η προστασία ή συνδρομή της UNRWA.

- 29 Το αιτούν δικαστήριο κλίνει προς την άποψη ότι στην εξέταση του ζητήματος αν εξακολουθούν να πληρούνται οι προϋποθέσεις της ρήτρας υπαγωγής, εκτός από την περιοχή δράσης της τελευταίας συνήθους διαμονής, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και εκείνες οι περιοχές δράσης με τις οποίες ο ενδιαφερόμενος ανιθαγενής έχει ουσιαστική σχέση. Μια τέτοια σχέση μπορεί να δημιουργηθεί μέσω μιας *de facto* αλλά όχι (ακόμη) συνήθους διαμονής. Μπορεί όμως να βασίζεται και σε άλλες περιστάσεις, όπως η διαμονή στενών συγγενών στην εν λόγω περιοχή δράσης. Η διαμονή σε αυτήν πρέπει να είναι εφικτή και εύλογη για τον ενδιαφερόμενο.
- 30 Με το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα ζητείται να διευκρινισθεί το νόημα της έννοιας της συνήθους διαμονής, η οποία ενδέχεται να είναι κρίσιμη αναλόγως της απαντήσεως που θα δοθεί στα υπόλοιπα προδικαστικά ερωτήματα.
- 31 Το αιτούν δικαστήριο κλίνει υπέρ της άποψης ότι η παραδοχή της (τελικής) συνήθους διαμονής προϋποθέτει μόνον ότι ο ανιθαγενής έχει πράγματι το βιοτικό του κέντρο στην εν λόγω περιοχή δράσης, δηλαδή δεν διαμένει εκεί μόνο προσωρινά, και ότι οι αρμόδιες αρχές δεν έχουν λάβει εναντίον του μέτρα που θέτουν τέλος στη διαμονή του. Δεν είναι απαραίτητο η παραμονή να είναι επίσης νόμιμη.
- 32 Σύμφωνα με την εθνική νομολογία, προϋπόθεση για τη συνήθη διαμονή αποτελεί να διαμένει ο ενδιαφερόμενος στην οικεία χώρα όχι μόνο προσωρινά αλλά για αόριστο χρονικό διάστημα, ούτως ώστε το πέρας της διαμονής να είναι αβέβαιο. Από τις αντικειμενικές περιστάσεις της διαμονής πρέπει να προκύπτει ορισμένος βαθμός σταθερότητας και περιοδικότητας. Το άτομο αυτό πρέπει να έχει το επίκεντρο της ζωής του στον τόπο της συνήθους διαμονής του. Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν ο δικός του ορισμός της χώρας συνήθους διαμονής, που αντλείται από το εθνικό δίκαιο, ανταποκρίνεται επίσης στην έννοια του δικαίου της Ένωσης (βλ. άρθρο 2, στοιχείο δ', και ιδίως στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2011/95) και σε ποιο βαθμό εξαρτάται από τις άλλες πτυχές που τίγονται στα προδικαστικά ερωτήματα.